

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ

Εντάσσονται στις **αφηγηματικές τεχνικές**. Ο αφηγητής παρουσιάζει το αφηγηματικό υλικό με **δύο** διαφορετικούς τρόπους :

1. Αφηγείται ο ίδιος την ιστορία(**διήγηση**).

2. Δίνει το λόγο στους ήρωες και δανείζεται τη φωνή τους(**μίμηση, περιγραφή**).

Οι αφηγηματικοί τρόποι είναι 6 στο σύνολο :

1. **ΔΙΗΓΗΣΗ** : Ο αφηγητής ενσωματώνει τις φωνές όλων των ηρώων στη δική του, είναι απρόσωπος, μιλάει σε γ' πρόσωπο, είναι παντογνώστης και μεταφέρει τα συναισθήματα και τις σκέψεις των υπολοίπων ηρώων έμμεσα. Γνωρίζει τα πάντα για τις σκέψεις και τις πράξεις των ηρώων και παρουσιάζει τα γεγονότα από τη δική του υποκειμενική σκοπιά.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΔΙΗΓΗΣΗΣ:

- Η διήγηση προσφέρει αντικειμενικότητα και πειστικότητα στο λόγο.
- Παρέχει ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα στο κείμενο.
- Παρουσιάζει σφαιρικά το χαρακτήρα των ηρώων.
- Κεντρίζει αδιάκοπα το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ :

Είχε αρχίσει να φέγγει, από το παράθυρο φαινόταν κιάλας η χαραυγή. Καθώς κοιτούσε τη γριά, ο Γιακόβ για κάποιο λόγο θυμήθηκε πως όλη του τη ζωή, καθώς φαίνεται, δεν την είχε χαιδέψει ούτε μια φορά, δεν την είχε λυπηθεί, δεν είχε ούτε μια φορά σκεφτεί να της αγοράσει ένα μαντηλάκι ή να της φέρει ένα γλυκάκι από κανέναν γάμο, παρά μόνο της φώναζε, την έβριζε για τις ζημιές του, ριχνόταν πάνω της με τις γροθιές σηκωμένες.

" Το βιολί του Ρότσιλντ", Άντον Τσέχοφ

2. ΜΙΜΗΣΗ

A. **ΑΦΗΓΗΣΗ** : Η διαδικασία της αφήγησης πραγματοποιείται από ένα φανταστικό πρόσωπο (α' και γ' ρηματικό πρόσωπο) και η οπτική γωνία , που αποτυπώνεται είναι ενός από τους ήρωες που συμμετέχουν στην πλοκή.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ :

- Εξασφαλίζει αληθοφάνεια και αμεσότητα τόσο αναφορικά με τα πρόσωπα, όσο και αναφορικά με τα γεγονότα.
- Έχει το ύφος προσωπικής μαρτυρίας και βιωμάτων.
- Και συνεπώς ο αναγνώστης έρχεται σε άμεση επαφή με τον ήρωα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: *Κι ύστερα έφτανα στο καφενείο του λιμανιού, αυτό που από χρόνια είναι γκρεμισμένο, να ξαναβρώ την παρέα μου. Κι όταν δεν ήταν εκεί -και δεν ήταν ποτέ εκεί- καθόμουν ώρες και καρτερούσα. Πίσω απ' τα τζάμια διαβαίναν αράδα οι σκιές αυτών, που*

τώρα έχουν πεθάνει. Κολλούσαν το μούτρο τους για μια στιγμή στο θαμπό τζάμι κι άλλοι έμπαιναν μέσα, ενώ άλλοι τραβούσαν ανατολικά για τον Πύργο του Αίματος. Κι αν δε μου έγνεφε κανείς, έβγαινα κι ακολουθούσα μια σκιά, που ποτέ δεν μπορούσα να προφτάσω.

«Ομίχλη», Γεώργιος Ιωάννου

Β. ΔΙΑΛΟΓΟΣ: Εδώ, έχουμε αυτούσια παράθεση των λόγων των ηρώων, οι οποίοι συνομιλούν σε ευθύ λόγο. Η παύλα, ως το κατεξοχήν σημείο στίξης, που προετοιμάζει τον αναγνώστη ότι θα επακολουθήσει ο διάλογος και φυσικά η χρήση των εισαγωγικών, που περιλαμβάνουν τα «αυτολεξεί» λόγια των ηρώων καθιστούν εμφανή τα διαλογικά σημεία σε ένα αφηγηματικό κείμενο.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΔΙΑΛΟΓΟΥ :

- Εξασφαλίζει αληθοφάνεια και πειστικότητα στο λόγο, καθώς μεταφέρονται αυτούσιες οι απόψεις, οι σκέψεις και τα συναισθήματα των ηρώων.
- Προσφέρει ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα και θεατρικότητα στο λόγο. Επίσης, προσδίδει μια χροιά δραματικότητας και φυσικότητας σε όσα διατυπώνονται.
- Προωθεί τη λειτουργία της πλοκής και συμβάλλει στην εξέλιξή της.
- Επιτρέπει στον αναγνώστη να δημιουργήσει προσωπική άποψη για τους ήρωες και για τα γεγονότα.
- Μεταφέρει τον αναγνώστη μέσα στο πεδίο της δράσης και κάνει το κείμενο περισσότερο ελκυστικό, επιτείνοντας το ενδιαφέρον.

ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ : Παράλληλα, υπάρχει και ο θεατρικός διάλογος, κατά τη διεξαγωγή του οποίου παρεμβαίνει ο αφηγητής και παραθέτει σκηνοθετικές οδηγίες, μέσω της χρήσης σχολίων σε παρένθεση. Έμπρακτα, στον θεατρικό διάλογο συμμετέχουν μόνο οι ήρωες.

Συνήθως, βέβαια, εμφανίζεται η ανάμειξη της αφήγησης και του διαλόγου στα περισσότερα αφηγήματα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Με χέρι νευρικό, γράφει τη φράση. Ο καπετάνιος τη διαβάζει, και ξεσπάει σε γέλιο ομηρικό.

- Ναύκληρε καλέ καγαθέ, χαίρε! Έτσι προφέρεται, κι όχι όπως το είπατε.

- Μιλώ με την ερασμιακή προφορά. Η δική σας, καθώς βλέπω, είναι εντελώς αλλιώτικη.

- Είναι η σωστή. Μου την εξήγησε ο μικρός αδερφός μου, ένας νέος με μεγάλη μόρφωση. Το αποδείχνει, λέει, η μετρική, η προσωδία... Απόμειναν σιωπηλοί. Κοιτάζονταν και χαμογελούσαν. Κι η Μαρίνα είπε:

- Με συγχωρείτε που σας ενοχλώ, μα δεν έτυχε ποτέ να γνωρίσω Έλληνες. Είδα, λοιπόν, το πλοίο σας, το «Ιμαϊρά»...

- Πώς είπατε; Ιμαιρά;
- Βεβαίως. Έτσι δε λέγεται το πλοίο σας;
- Όχι, δεσποινίς. Λέγεται Χίμαιρα. Χίμαιρα.

«Η μεγάλη Χίμαιρα», Μ. Καραγάτσης

3. ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ : Παρουσιάζονται αυτούσια τα λόγια ενός ήρωα σε γ' ρηματικό πρόσωπο και σε παρελθοντικό χρόνο. Οι ενέργειες του ήρωα παρουσιάζονται αυτούσιες, χωρίς να προηγείται κάποιο ρήμα εξάρτησης, που να τις χαρακτηρίζει (π.χ. είπε). Στην ουσία συνδυάζονται τόσο η φωνή του ήρωα , όσο και η φωνή του αφηγητή , που μεταφέρει τα λόγια.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΠΛΑΓΙΟΥ ΛΟΓΟΥ :

- Παρέχει ζωντάνια, αμεσότητα , παραστατικότητα και πειστικότητα στο λόγο. Εξασφαλίζει αληθοφάνεια, καθώς δίνεται η εντύπωση στον αναγνώστη ότι μιλάει ο ήρωας.
- Αποτυπώνει συχνά και τις σκέψεις του αφηγητή, μέσω της φωνής του ήρωα , αφού συχνά συνυπάρχουν ο αφηγητής και ο ήρωας.
- Επιτυγχάνει μια έντονη αμφισημία και συνεπώς αφηγηματική ευελιξία.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ :

Φτάνοντας στην όχθη, στάθηκε και το κοίταζε. Το ποτάμι! Ωστε υπήρχε λοιπόν αυτό το ποτάμι; Ωρες ώρες, συλλογιζότανε μήπως δεν υπήρχε στ' αλήθεια. Μήπως ήτανε μια φαντασία τους, μια ομαδική ψευδαίσθηση.

Είχε βρει μια ευκαιρία και τράβηξε κατά το ποτάμι. Το πρωινό ήτανε θαύμα! Αν ήτανε τυχερός και δεν τον παίρνανε μυρουδιά... Να πρόφτανε μονάχα να βουτήξει στο ποτάμι, να μπει στα νερά του, τα παρακάτω δεν τον νοιάζανε.

«Το ποτάμι» Σαμαράκης

4. ΣΧΟΛΙΟ : Εκφράζονται οι σκέψεις και οι κρίσεις του αφηγητή.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΟΥ :

- Παρουσιάζει πλήρως και με τρόπο αποκαλυπτικό την προσωπικότητα του αφηγητή. Αντανακλά την ιδεολογία , που τον χαρακτηρίζει και τη στάση του απέναντι στη ζωή και την εκάστοτε κοινωνική πραγματικότητα.
- Συχνά, προετοιμάζει τον αναγνώστη, για όσα θα επακολουθήσουν.
- Θέτει προβληματισμούς στον αναγνώστη και τον ωθεί με έμμεσο τρόπο να τοποθετηθεί(έστω νοερά).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ :

Ακόμα κι οι πολυκατοικίες γίνονταν ελκυστικές μες στην αχνάδα. Κι ύστερα έφταναν στο καφενείο του λιμανιού, αυτό που από χρόνια είναι γκρεμισμένο, να ξαναβρώ την παρέα μου. Κι όταν δεν ήταν εκεί -και δεν ήταν ποτέ εκεί- καθόμουν ώρες και καρτερούσα.

«Η ομίχλη» Γιώργος Ιωάννου

5. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ : Αποτελεί τη συνειρμική παρουσίαση των σκέψεων, των αναμνήσεων, των συναισθημάτων του ήρωα. Μάλιστα, ο ήρωας μπορεί να εκφέρει μια κρίση επάνω σ' ένα ζήτημα. Η απόδοση των παραπάνω, πραγματοποιείται με τη χρήση α' και β' ρηματικού προσώπου και συντελείται σε παροντικό χρόνο, έτσι ώστε ο αναγνώστης να έχει την αίσθηση ότι τα γεγονότα λαμβάνουν μέρος την ώρα που διαβάζει το κείμενο. Στον εσωτερικό μονόλογο απουσιάζουν τα εισαγωγικά, καθώς και τα ρήματα εξάρτησης. Ακόμη και η συντακτική οργάνωση του λόγου είναι υποτυπώδης, έτσι ώστε να αποτυπώνεται όλο το εύρος των υποσυνείδητων σκέψεων του ήρωα.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΜΟΝΟΛΟΓΟΥ :

- Αποτυπώνονται οι ενδόμυχες σκέψεις, οι ιδεολογίες και ο συναισθηματικός κόσμος του ήρωα. Εκφράζεται με τρόπο ξεκάθαρο το περιεχόμενο της συνείδησης του ήρωα-αφηγητή.
- Συντελεί στην αρτιότερη παρουσίαση του ήρωα.
- Η απόδοση των ενδόμυχων σκέψεων του ήρωα, δίνει έναν εξομολογητικό χαρακτήρα στα λεγόμενα του ήρωα.
- Επιτυγχάνει την απόλυτη εξοικείωση του αναγνώστη με τον ήρωα και με τον τρόπο αυτόν συμμετέχει ο αναγνώστης στη δράση.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Περπατώ στους δρόμους και κάθε τόσο ενθουσιάζομαι. «Θεέ μου» λέω «γιατί να μη μας δίνεις περισσότερη ζωή και νιάτα;» Όσο βαριά στεναχώρια κι αν έχω, μ' ένα καλό περπάτημα σε δρόμους εγγυημένους αλαφρώνει...

«Μοτοσυκλέτας εγκώμιον» Γ. Ιωάννου

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ : Παρουσιάζονται εκτεταμένα από τον αφηγητή πρόσωπα, μέρη, καταστάσεις και φαινόμενα. Η περιγραφή αποτελεί μια χρονική παύση, εν αντιθέσει με την αφήγηση, που τονίζει τη χρονική διάσταση των πραγμάτων.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ :

- Διαμορφώνει το φυσικό/ κοινωνικό περιβάλλον ή την ατμόσφαιρα, όπου δρουν οι ήρωες.
- Στην περίπτωση περιγραφής προσώπων, αποκαλύπτει ξεκάθαρα το χαρακτήρα τους και φωτίζει ολόπλευρα, τόσο τις θετικές, όσο και τις σκοτεινές τους διαστάσεις.
- Επιβραδύνει την εξέλιξη της πλοκής, εντείνει την αγωνία και το ενδιαφέρον του αναγνώστη και πιθανόν αποφορτίζει από οϊανδήποτε ένταση, που προηγήθηκε.
- Προσδίδει ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα στο λόγο και προβάλλει έντονο λυρισμό (αναδύει συναισθήματα στους δέκτες).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Έκανε μια μεγάλη προσπάθεια· έσπρωξε το βάρος· κοίταξε, μπροστά του απλωνόταν το Ρίτζεντ Παρκ. Μακρόστενες σερπαντίνες από ηλιακό φως παιχνιδίζανε στα πόδια του. Τα δέντρα υποκλίνονταν κυματίζοντας τις φυλλωσιές τους. Σε καλωσορίζουμε, έμοιαζε να λέει ο κόσμος· εμείς δεχόμαστε τα πάντα· εμείς δημιουργούμε τα πάντα· την ομορφιά, έμοιαζε να λέει ο κόσμος. Και σαν να 'θελε να του το αποδείξει (με επιστημονική εγκυρότητα), όπου κι αν έστρεφε τη ματιά του, στα κάγκελα, στις αντιλόπες που τέντωναν το κεφάλι τους πάνω απ' τα κιγκλιδώματα, παντού αποκαλυπτόταν η ομορφιά. Το τρεμούλιασμα ενός φύλλου στην πνοή τ' ανέμου τον γεμίζει πρωτόφαντη χαρά. Ψηλά, στον ουρανό, τα χελιδόνια κάνουν κάθετες εφορμήσεις, στρίβουν απότομα, ρίχνονται εδώ κι εκεί, στροβιλίζονται με πλήρη έλεγχο των κινήσεών τους σαν να τα συγκρατεί λαστιχένιο σκοινί· κι οι μύγες πετούν ψηλά και ξανακατεβαίνουν·

Φιλολόγικοι Διαλόγοι